

۵۵۹۸۵

۵۲۳۶

دانشکده علوم حدیث

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته علوم قرآن و حدیث

عنوان پایان نامه

مبانی و روش‌های هشدار و هشداردهی در قرآن کریم

استاد راهنما

جناب آقای دکتر عبدالهادی فقهی زاده

استاد مشاور

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای اصغر هادوی کاشانی

دانشجو

مرضیه انیسی

سال و ماه دفاع

سنتاد ۱۳۹۰

چکیده

قرآن کریم معجزه جاویدان الهی است که بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نازل شده است و هدف آن، هدایت همگان و رسانیدن انسان به سعادت همیشگی است که برای محقق کردن این مقصود، از روش‌ها و شیوه‌های گوناگون و متنوعی استفاده کرده است؛ از جمله به کارگیری اسلوب مهم و اثرگذار هشداردهی به مخاطبان است تا به این طریق آگاهی‌های لازم برای رسیدن به هدف اصلی قرآن فراهم گردد.

قرآن کریم برای رسیدن به این هدف، با در نظر گرفتن مبناهایی از جمله اعتقاد به غفلت‌پذیری، اعتقاد به تنبیه‌آفرینی و اعتقاد به اختیار انسان در انتخاب راه خیر و شر، به هشداردهی به دو شیوه پرداخته است. قرآن کریم برای توجه دادن به مخاطبان از روش‌های مستقیم و با استفاده از الفاظ خاص و روش‌های غیر مستقیم و بدون استفاده از الفاظ خاص در هشداردهی استفاده کرده است. در روش‌های مستقیم هشداردهی از الفاظ ویل، آلا، کلاً و ترکیب «ما لکم لا» و در روش‌های غیر مستقیم هشداردهی از اسلوب‌هایی همانند نقل داستان انبیاء (علیهم السلام)، تهدید و منع شدید، تشبیه و کنایه استفاده نموده است.

قرآن کریم کتابی است برای هدایت همه انسان‌ها و با توجه به ویژگی‌های خاص فردی و اجتماعی مخاطبان خود به هشداردهی و تحذیر پرداخته است. برخی از مهمترین ویژگی‌های فردی مخاطبان عبارت است از: جهل، غفلت، انکار قیامت، پیروی از هوای نفس، خود بزرگ بینی، ظلم، حب دنیا و اظهار ایمان دروغین؛ و مهمترین ویژگی اجتماعی مخاطبان هشدارها که موجب شده است تا قرآن کریم به هشداردهی و تحذیر بپردازد عبارت است از: گروه‌گرایی و عملکرد تشکیلاتی، امر به منکر و نهی از معروف، تحقیر مؤمنان، قرار دادن شریک برای خداوند، پیروی کورکورانه از عقاید پیشینیان، فخر به اموال و اولاد، فرصت طلبی و جنگ روانی و افساد در پوشش اصلاح و نیرنگ بازی.

هشدارهای قرآن کریم در همه مخاطبان به یک اندازه اثر نمی‌گذارد و در برخی از مخاطبان موانعی وجود دارد که مانع از اثرگذاری هشدارهای قرآنی می‌گردد. هواپرستی، تعصب و لجاج، حب دنیا، جهل، تقلید کورکورانه از آباء و اجداد، وسوسه‌های شیطان، کفر، ستمگری، وجود رهبران فاسد و محیط نامناسب برخی از موانع فردی و اجتماعی است که موجب می‌گردد هشدارهای قرآنی تأثیرگذاری لازم را بر مخاطبان نداشته باشد.

کلید واژه: هشدار، تحذیر، تهدید، عذاب، انذار...